

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiunilor oficiose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele sânt a se adresa redacțiunei „FÓIA DIECESANĂ“ ; érá banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
--	---	--

Cuprinsul : Publicațiune în cauza esarendărei unor sesiuni parohiale. — Vocă jurnalistică despre îndeplinirea catedrei episcopale. Încheierea raportului despre ultima adunare generală a comunității de avere. — Raportul anual al societății de lectură a tinerimei teologice din Caransebeș. — Spicuiră istorice. Primul resbel al lui Traian contra Dacilor. — Varietăți. — Concurse.

Publicațiune oficiosă.

Subsemnatul Consistoriū diecesan dă în arëndă pre trei ani economici următori 1889/90, 1890/91 și 1891/92 următoarele sesiuni parohiale:

1. În *Banloc* sesiunea parohială a preotului Petru Cherla, constătătoare din 30 de jughere.

Prețul de eschiamare 150 fl. pe un an.

2. În *Buziaș* sesiunea dela parochia redusă, constătătoare din 30 de jughere.

Prețul de eschiamare 200 fl. pe un an.

3. În *Berin* sesiunea dela parochia redusă, constătătoare din 32 de jughere.

Prețul de eschiamare 300 fl. pe un an.

4. În *Cebza*:

a) sesiunea dela I-a parochie redusă, constătătoare din 36 de jughere.

Prețul de eschiamățiune 250 fl. pe un an,

b) sesiunea dela a II-a parochie redusă, constătătoare din 36 de jughere.

Prețul de eschiamare 250 fl. pe un an.

5. În *Ciclova-română* sesiunea dela parochia redusă.

Prețul de eschiamare pe un an 170 fl.

6. În *Chevereșul-mare* sesiunea dela parochia redusă, constătătoare din 30 de jughere.

Prețul de eschiamare 420 fl. pe un an.

7. În *Dubos* sesiunea dela parochia redusă constătătoare din 30 de jughere.

Prețul de eschiamare 300 fl. pe un an.

8. În *Dragsina*:

a) sesiunea dela parochia redusă de sub N. 657 constătătoare din 31 de jughere 1200 stâng. □.

Prețul de eschiamare 350 fl. pe un an.

b) 10 jughere de pământ din sesiunea preotului George Radulescu.

Prețul de eschiamare 100 fl. pe un an.

9. În *Gataia* sesiunea dela parochia redusă constătătoare din 32 de jughere.

Prețul de eschiamare 180 fl. pe un an.

10. În *Gertenis* 13 1/2 jughere din sesiunea preotului Vichentie Goitu.

Prețul de eschiamare 80 fl. pe un an.

11. În *Fizeș* sesiunea dela parochia redusă, constătătoare din 32 jughere.

Prețul de eschiamare 170 fl. pe un an.

12. În *Hitiș* sesiunea dela parochia redusă.

Prețul de eschiamare 200 fl. pe un an.

13. În *Jebel*:

a) sesiunea I-ă dela parochia redusă de sub Nr. V, constătătoare din 30 de jughere 800 stâng. □.

Prețul de eschiamare 300 fl. pe un an.

b) 16 jughere dela a II-a parochie redusă de sub Nr. IV.

Prețul de eschiamare 170 fl. pe un an.

14. În *Jidovină* sesiunea dela parochia redusă, constătătoare din 32 de jughere.

Prețul de eschiamare 170 fl. pe un an.

15. În *Petroman* sesiunea dela parochia redusă dela Nrul casei 371, care a folosit-o în cei 3 ani premergători fostul arendatore Gustav Frombach, constătătoare din 43 de jughere.

Prețul de eschiamare 320 fl. pe un an.

16. În *Retișor*:

a) sesiunea dela parochia protopresbiterală, constătătoare din 33 de jughere.

Prețul de eschiamare 350 fl. pe un an.

b) 15 jughere din sesiunea preotului Luchiciu

Prețul de eschiamare 160 fl. pe un an.

17. În *Obad* $2\frac{3}{4}$ de pământ remanentual din sesiunea preotului Pavel Jancu.

Prețul de eschiamare 25 fl. pe un an.

18. În *Șipet*:

a) sesiunea dela parochia redusă, constatătoare din 33 de jughere.

Prețul de eschiamare 250 fl. pe un an.

b) Pământul diaconal constătătoriu din 19 jughere.

Prețul de eschiamare 160 fl. pe un an.

c) Sesiunea parochială rămasă vacantă după preotul reposat Nicolae Popoviciu.

Prețul de eschiamare 250 fl. pe un an.

19. Sesiunea dela parochia redusă din *Sacosulturcesc*, constatătoare din $35\frac{3}{4}$ jughere.

Prețul de eschiamare 250 fl. pe un an.

20 În *Uliuc* sesiunea dela parochia redusă, constatătoare din 32 de jughere.

Prețul de eschiamare 220 fl. pe un an.

21. În *Unip* sesiunea dela parochia redusă, constatătoare din 33 de jughere.

Prețul de eschiamare 180 fl. pe un an.

22. În *Stamora-română* sesiunea dela parochia redusă Nr. c. 199 constatătoare din 33 de jughere.

Prețul de eschiamare 240 fl. pe un an.

Cu privire la acăsta sesiune parochială se observă, că esarendarea ei se face numai pe anul economic 1888/90.

Cei ce doresc a lua vre-una saă mai multe din aceste sesiuni parochiale în arendă sunt poștiți ca cel mult până la $1/13$ Iuliu a. c. se-și trimită ofertele în scris la acest Consistoriu, lângă care oferte se fie alăturat și 10% din prețul de eschiamare ca vadiu.

Condițiunile de esarendare sânt:

1. Atât Consistoriul diecesan ca proprietariu, cât și arendatoarele abdic de dreptul de a pretinde ori ce despăgubire, dacă prin o măsurare ulterioară s'ar constata, că complexul pământului dat și luat în arendă e mai mare respective mai mic decât ce se arată în contractul de esarendare.

2. Arendatoarele se deobligă, că acolo unde au fost sēmănături cu spic, d. e. grâu, ovės, orz, în anul următoriu se samene plante de săpat, cum e d. e. cucuruz, ca astfeliu pământul se nu se stórcă, ér la cas când ar călca acest obligamēt se supune unei pedepse în bani de 50 fl.

3. Spesele de timbru cu încheierea contractului le supórtă arendatoarele. Timbrul pentru un esemplar de contract se pune după suma de arendă socotită pe toți cei 3 ani de arendă după scala a II-a de timbre, ér pe al doilea esemplariu se pune timbrul de 50 cr.

4. Contribuțiunile le plătesce Consistoriul, și arendașul se opresce de a plăti dēnsul fără invoirea Consistoriului diecesan contribuțiunea.

5. Prețul de arendă arendatoarele va avea se-l plătescă de-a dreptul la cassa diecesană.

6. Arendatoarele se deobligă a solvi cu ocasiunea trimiterei ofertului la Consistoriu ca vadiu 10% din prețul de eschiamare; $\frac{1}{3}$ parte din prețul de arendă de pe un an deloc la încheierea contractului; a doua rată de $\frac{1}{3}$ parte din prețul de arendă de un an la $1/13$ Iuniu, érá a treia rată de $\frac{1}{3}$ parte din prețul de arendă de pe un an la $15/27$ August, adecă la sfērșitul primului an de arendă.

În al doilea și al treilea an rata ántăia de $\frac{1}{3}$ parte din prețul de arendă de pe un an va avea a se plăti la $1/13$ Octomvre al respectivului an de arendă; érá celelalte rate, a doua și a treia vor avea a-se plăti ca și în anul cel dintăiu, adecă la $1/13$ Iuniu și $15/27$ August a anului respectiv. Vadiul se va socoti în rata din urmă, adecă în rata cu care se sfērșesce contractul.

7. Dacă arendatoarele n'ar ímplini vre-una dintre condițiunile stipulate în punctul precedent 7, dēnsul se declară invoit, ca se pėrdă vadiul depus, și ca Consistoriul diecesan — fără de a mai întreba pe arendariu — se se pótă intabula pe realitățile arendariului, află-se ele ori unde. Mai departe arendatoarele se declară invoit și la accia, ca Consistoriul diecesan se pótă secvestra rodul de pe sesiunea parochială, ce arendatoarele o ține în arendă, și în anul economic următoriu se o pótă da în arenda altui individ, în care cas din urmă, dacă la licitațiune ar eși o arendă mai mică, diferența va avea a se suplini din averea privată a arendatorului.

8. Spesele împreunate cu admoniarea arendatorului, apoi cu secvestrarea rodului, precum și cu întabularea sumei de arendă pe realitățile private ale arendașului și în fine cu esarendarea de nou a sesiunii parochiale — tóte aceste spese le va suporta arendașul.

9. În privința ori-cărei neînțelegeri ce s'ar putea nasce din neîmplinirea condițiunilor de arendă, arendatoarele va avea a se supune la acea judecătorie, pe care va alege-o Consistoriul diecesan ca proprietariu.

În fie-care comună, în care se află sesiune parochială de esarendat, precum și în comunele învecinate, preoțiimea parochială este îndatorată a publica în biserică după finirea sftel liturgii terminul până la care se pot trimite la Consistoriu ofertele în scris pentru sesiunile parochiale, carl se esarendăză, precum și condițiunile de esarendare. Despre efeptuirea acestei dispușețiunii oficiile parochiale pe care privesce acăsta ordinațiune sânt îndatorate a relaționa deadreptul la Consistoriu până la $1/13$ Iuliu a. c.

Caransebeș, în $4/16$ Iunie 1889.

Consistoriul diecesan,
gr. or. român.

Voci jurnalistice despre îndeplinirea catedrei episcopale în Caransebeș.

„Telegraful român“ în articolul său de fond dtdto Sibiu 2 Iunie v. scrie următoarele:

Maiestatea Sa Preainălțatul Împărat și Regele nostru Francisc Iosif I. s'a îndurat preagratios a aproba alegerea de episcop al dieceșei Caransebeșului, alegerea săvârșită la 27 Martie a. c., prin sinodul extraordinariu, adunat special numai pentru alegerea capului dieceșei.

Astăzi dela o margine a metropoliei noastre până la cealaltă răsună un strigăt de bucurie. Și precum generală a fost bucuria la actul alegerii din îndoite motive, adevă pentru modul demn, cum s'a făcut ea, și persoana demnă, asupra a căreia a cădut alegerea, asemenea generală este ea acum, când vedem aprobată alegerea acosta, săvârșită aproape de unanimitatea sinodului diecesan din Caransebes.

Și dacă cineva are motive să se bucure, și bucuriei sale să dea adevărată manifestațiune, noi cesti dela „Telegraful Român“ avem motive să ne bucurăm îndoit.

Având în vedere numai interesul bisericeii, din capul locului ne-am impus reserva convenită în cesțiunea întregirii scaunului episcopesc din diecesa veduvită prin repausarea Episcopului de odinioară Ioan Popasu.

Ochii și inima Arhiericului, care cu abnegațiune și resignațiune a condus destinele archidieceșei noastre în spirit adevărat creștinesc, care nici odată n'a perdut din vedere principiile sublime de aderată abnegațiune și resignațiune ale Mântuitorului, ochii și inima arhiericului nostru s'au îndreptat asupra celui mai vrednic dintre bărbații din clerul nostru, care este chemat să primescă coróna de mire și toiagul păstoririi.

Și bunul nostru Arhieric îndată a început a lucra în direcțiunea, după cum a cređut, că datorința de principe al bisericeii îi impune să lucreze.

Și ăuariatul nostru, condus numai de binele bisericeii noastre, a trebuit să întrevină și el, și față cu acele organe din presa română, cari se credeau, că inspirate de putere mai înaltă, sunt în stare a proroci alegerea și respingerea îndoită a alegerii de cătră guvernul țerei noastre, a strigat un puternic veto.

Veto! Nu periclitati cu articlii tendențioși interesele bisericeii. Țineți-ve strins de statutul organic, faceți alegerea în ordine. Dați-ve silința, ca persoana, care ve zace la inimă, să întrunescă unanimitatea voturilor, și de celelalte numai veniți cu prorocii, căci atunci ne vom presenta cu un lucru făcut în ordine, făcut cu totă demnitatea, și guvernul țerei, de bună sémă nu va denega aprobarea unui act săvârșit cu demnitate și în totă regula. Veđi „Telegraful Român“ Nr. 25.

Și glasul nostru a aflat răsunet.

Așa s'au croit încrurile la alegerea de episcop în Caransebeș. În fruntea afacerilor a stat preabunul nostru Metropolit, care cu înțelepciunea sa tôte bine le-a întocmit, cu tactul său cel fin tôte înțeleptesce le-a condus, cu autoritatea sa de principe al bisericeii a imprăsciat negura neîncrederei, pe care jurnalistica din patrie și curentul nesănătos de ađi o a fost grămădit asupra orizontului bisericeii noastre.

Așa s'au croit, așa s'au săvârșit lucrurile, și o lucrare așa de demnă și află acuma încoronarea sa prin preainalta aprobare din partea monarhului.

Ne bucurăm din totă inima noastră la acosta fericită rezolvire a alegerii de episcop al dieceșei Caransebeșului.

Nou alesul episcop, Preacuvioșia Sa Părintele vicariu al nostru, Archimandritul Nicolau Popea, este un bărbat cu trecut în biserica noastră, și noi repetăm cele accentuate în numărul 35 al ăuariatului nostru din incidentul alegerii.

Îndoita este bucuria noastră în fața alegerii aprobate.

Nou alesul episcop este pe drum spre a depune jurământul de fidelitate în mâinile Împăratului și Regelui nostru.

Manifestațiunile noastre de bucurie servescă-și și ele de îndemn la noue mulțămiri sufletesci pentru distincțiunea ce i-s'a făcut prin aprobarea alegerii de episcop.

Êra din articolul de fond tot din 2 Iunie v. al „Tribunei“ comunicăm în estras următoarele:

În timpurile grele de astăzi numai arare-orî ne este dat nouă publiciștilor români să aducem publicului nostru și câte o scire de bucurie.

Dar scirea, care ne-a comunicat aseră firul telegrafic despre aprobarea alegerii de episcop a părintelui Archimandrit *Nicolae Popea*, sigur este o scire de bucurie pentru tot Românul cu inima întregă și cu simțiri curate.

Îmbucurătoriu este a vedea îmbrăcând dignitatea de arhieric pe cel mai credincios fiu al bisericeii sale, pe ucenicul marelui Andreiu, pe acela, care în măsură atât de mare a conlucrat la întemeierea și introducerea constituției actuale în biserica română ortodoxă, și pe bărbatul dorințelor întregii obști creștinesci a unei diecese veduvite după mórtea primului ei păstor, căruia recunoștința fiilor săi sufletesci i-a dat numele nemuritoriu de *Ioan cel bun!*

Îmbucurătoriu este a vedea întrând în șirul conducătorilor fireșci ai națiunii române pe bărbatul luminat și virtuos, care un veac de om dearândul, în credință și statornicie nestrămutată, a fost între cei dintâi luptători pentru drepturile și luminarea poporului său!

Îmbucurătoriu este în sfârșit a vedé, că și în vremea acosta atât de infiltrată cu patimi, uneltiri

nevrednice și fel de fel de porniri rele, virtutea și onestitatea, deși cu anevoie, dar tot își găsesc în cele din urmă răsplată cuvenită.

Aceste sânt reflexiunile mângăitoare, pe care le va face fie-care Român de bine, aușind vestea, că dorința fraților noștri din diecesa Caransebeșului, dorința lor atât de imposant manifestată prin actul alegerii dela 8 Aprilie n. a. c. a primit sancțiunea Augustului nostru Monarch și vrednicul Nicolae Popea este episcopul lor!

Dar acest eveniment îmbucurătoriu mai cuprinde pentru noi Români și unele învățături, care este bine să le ținem mereu în vedere:

Sciut este, că noul episcop al Caransebeșului absolut nici un pas n'a făcut, pentru-ca să fie ales. N'a umblat să-și câștige bunăvoința celor de sus, n'a intrat în nici un fel de legătură cu aceia, care l'au ales, n'a făcut nici cea mai neînsemnată propagandă pentru alegerea sa pe calea preseii, cu un cuvânt, nimic n'a făcut, nici o ambiție deșertă nu l'a răpit, pe nici o cale cotită n'a umblat, ci credincios maximei sale „*ehrlich währt am längsten*“, pe care adese avea obiceiul să o pronunțe, a așteptat în cea mai mare liniște desvoltarea naturală a lucrurilor.

Er sinodul electoral l'a ales numai și numai pentru-că în adevăr l'a sciut cel mai vrednic între cei vrednici. Și Maiestatea Sa i-a aprobat alegerea.

Fie acēsta o învățatură pentru toți aceia, care au rivnă de a se urca la înalte dignități. Cunoșcă și ei, că de-și încet, dar sigur duce la isbândă numai frumoșă maximă, de care în totă viața sa a fost condus Nicolae Popea.

„Biserica și Școla“ din Arad:

Publicând preainalta întărire a alegerii noului Episcop al Caransebeșului constatăm, că prin acēsta actul de alegere din cestiune a devenit perfect, și eparchia soră a Caransebeșului în curēnd și-va avea pre Episcopul său; — și astfel și-va putea continua cu succes mersul regulat al afacerilor pre terenul bisericesc, școlariu și fundțional.

Sânt multe trebuințele de astăzi ale bisericii noastre în toate eparchiile și în urmare și în eparchia soră a Caransebeșului. Dar când privim asupra modului, cum s'a cfeptuit acēsta alegere, și vedem cum dorința clerului și poporului eparchiei veduvite, exprimată prin votul sinodului eparchial a fost una și aceeași cu a Preasântitului sinod episcopesc, și cum acēsta dorință s'a prefăcut în realitate prin preainalta întărire, urmată din partea Maiestății Sale, augustului și iubituinai nostru Împērat și Rege apostolic, — atunci faptul acesta ne este cel mai bun augur și cea mai bună garanță, că Ddeu, carele s'a îndurat, ca astfel să se realizeze actul acestei alegeri, — va protege și conduce atât pre noul Episcop, cât și clerul și poporul eparchiot, ca prin o conlucrare armonică, — destinele eparchiei sore

să se conducă în spiritul dragostei evangelice întru înaintarea bunăstării clerului și poporului, spre deplina mulțămire a preainaltului Tron, spre înflorirea iubitei noastre patrii și întru preamărirea lui Ddeu.

Felicităm deci pre noul Episcop, și dorim, ca Ddeu să-l ajute, să obțină sântul dar și tăria duhovnicescă, ca să potă conduce destinele eparchiei de Ddeu binecuvântate a Caransebeșului în pace, cinstit, sănătos, întru zile îndelungate drept îndreptând cuvēntul adevărului!

Adunarea generală ordinară de primăvară a comunității de avere din Caransebeș.

(Fine).

Cel mai important obiect al acestei adunări generale a fost punctul 13 al programului și anume ordinațiunile comisariului guvernial referitoare la segregarea din pădurile comunității de avere a acelor părți, ce compet împăduriților din comunele *Weidenthal*, *Wolfsberg* și *Sadova-veche*.

Starea cestiunei după espunerile jurisconsultului comunității de avere, a dlui avocat Titu Hațeg este următoarea:

Ilustritatea Sa dl Comite-suprem al Comitatului Caras-Severin ca comisariu guvernial pentru comunitatea de avere Emeric de Iakabffy, a provocat sub 5 Aprilie a. c. comitetul comunității de avere, ca să arăte, cât de mare este acel teritoriu, ce compete comunelor *Weidenthal*, *Wolfsberg* și *Sadova-veche* din pădurile comune ale comunității de avere, mai departe că în care reviruri zace acest teritoriu și ce valóre are el? În fine asupra acestor întrebări să se decidă în sensul §-lui 4 al Articulului de lege 30 din anul 1873 în proxima adunare generală a comunității de avere.

Mai departe s'a comunicat comitetului din partea comisariului guvernial în 27 Aprilie a. c. și decisul reprezentanței comunale din *Weidenthal*, prin care comuna acēsta cere segregarea părții ei din averea comună provocând comisariul guvernial comunitatea de avere, a lua conclud în cestiune.

Nu începe îndocłă, că împărțirea averei comune a comunității de avere în fuțelesul §-lui 4 al Art. de lege 30 din anul 1873 și sub cautelele §-lui 14 din statutul comunității de avere să pôte face după comune, ba chiar și între familiile grăniceresei îndreptățite precum și între singuraticii locuitori îndreptățiti din comune.

De accia din acest punct de vedere comunitatea de avere nu pôte fi contra împărțirii sulate, și așa adunarea generală are a să pronunța asupra întrebărilor:

I. Cât de mare este partea din averea comună a numitelor comune?

II. Cum și în ce mod să se facă împărțirea resp. segregarea?

Pentru orientare cu privire la întrebarea primă espunem starea lucrului în următoarele:

Ad I. Când s'a împărțit pădurile între erariu și comunitatea regimentală seu cum se numește ea astăzi comunitatea de avere, a cădut jumătatea acestor păduri comunelor grăniceresci în înțelesul §§-lor 2 și 3 din Art. de lege 30 din anul 1873, érá ceialaltă jumătate a rămas a statului.

La împărțirea faptică între stat și comuniunea regimentală (comuniunea de avere) nu s'a luat respect la împărțirea mai departe între singuraticile comune apoi între familiile grăniceresci îndreptățiți și între singuraticii locuitori îndreptățiți ai comunelor.

Complexul de păduri s'a predat de facto *cumulativ* simplu comunității de avere.

Din aceste motive comunitatea de avere nu se află în pozițiune de a putea determina, cât de mare ar fi teritoriul, din averea comună, ce s'ar cuveni comunelor Weidenthal, Wolfsberg și Sadova-veche, cu atât mai puțin poate ea să deșgă, că unde zace acest teritoriu, și care ar fi prețul lui.

Pentru de a determina așa ceva ar fi trebuit să se împartă averea comună și mai departe. Și deórece între anumite împrejurări din punct de vedere al legilor pozitive nu putem fi contra împărțirii, așa avem să ne pronunțăm și asupra modalităților eventualei împărțiri mai departe.

Ad II. La acéstă mai departe împărțire între comună, familii grăniceresci și eventual între locuitorii îndreptățiți singuratici ai comunelor, ca să se pótă face acéstă împărțire pe baza legii după dreptate și ecuitate vin a să lua în considerațiune resp. au a să statori următori *factori*:

1. Va avea a să prețui după starea ei de astăzi totă avera comună.

2. Va avea a să statori atât numărul îndreptățiților, cât și partea fiecăruia îndreptătit din acéstă avere și anume după singuraticii locuitori grăniceri, după familiile grăniceresci și numai după aceia după comune.

3. După dispozițiunea §-lui 6 a Art. de lege 30 din anul 1873 are a să lua în considerațiune, că fiecare comună are să-și primescă în nemijlocita ei apropiere complexul ei de pădure.

Nu mai luând în cea mai strictă considerațiune acești trei factori să pótă aștepta o împărțire legală și dreptă, dar totdeodată trebuie să se observe cu privire la factorul prim, că averea întrégă să vede din cărțile comunității de avere. Averea principală o formeză complexul pădurilor. Prețul acestui complex va trebui să se eruze în regulă și corespundătoriu împărțirii intenționate. După păduri vin în linia a doua munții (alpii), al căror preț asemenea va avea a-să erua în regulă și în conformitate cu împărțirea intenționată.

Relativ la ceialaltă avere dau deslucirile necesarii și prin urmare basă legală inventariile și cărțile.

Cu privire la factorul al doilea observăm: numărul familiilor grăniceresci îndreptățiți și al singuraticilor locuitori îndreptățiți. să va statori în timpul cel mai scurt, asemenea vom compune și consemnarea comunelor politice, bisericesci și școlare îndreptățiți la folosul pădurilor, pentrucă acestea ne sânt cunoscute.

Despre proporțiunea singuraticilor îndreptățiți avem a observa, că cea mai mare parte la averea comună este a familiilor grăniceresci. Și dupăce toate familiile grăniceresci au avut drepturi egale de servitute asupra pădurilor erariale, așa proporția a fiecărei familii grăniceresci la averea comună trebuie să fie egală.

Deci de basa împărțirii ca *unitate* trebuie să se ia o familie grănicerescă.

Partea, ce compete comunelor politice, bisericesci și școlare precum și singuraticii locuitori grăniceri îndreptățiți, o va determina folosul ce l'au avut acestia din păduri. Numai pe o asemenea basă să pótă face o împărțire dreptă.

Érá ce se atinge de factorul al treilea, acesta este basat pe lege și să înțelege de sine.

Cu privire la esecutare ar trebui apoi să se institue o *secțiune* separată, care ar avea să pregătescă elaboratul împărțirii. Dar împărțirea între stat și comunitatea de avere a constat o jumătate de milion de fiorini, de aci să pótă vedea ce spese colosale va cauza împărțirea mai departe. Apoi lucrările de tacsățiune, planurile noastre de exploatare de până acum, cari asemenea au costat mulți bani (20.000 fl.) ar fi nisce spese făcute în vânt. Nu mai puțin scutul pădurilor, economia și administrațiunea lor vor cauza comunelor spese enorme, cu mult mai mari decât cele de acum.

Deși nu pótă fi problema comitetului comunității de avere de a să pronunța asupra foloselor și daunelor împărțirii, totuși comitetul să țină îndatorat a atrage atențiunea adunării generale, că comunele Weidenthal, Wolfsberg și Sadova-veche motivează cererea eșirei lor din averea comună cu aceia, că aceste comune fiind prea impopulate au mare lipsă de pământ cultivabil și că prin urmare părțile de pădure, ce li s'ar cuveni lor, ele intenționează ale strămuta în pământuri de arătură și fundarea de comună noue. Estirparea intenționată a pădurilor însă este oprită, pentrucă § 7 al Art. de lege 30 din anul 1873 dispune apriat, că *pădurile segregate comunelor din regiment au să fie și pe riitoriu* administrate numai ca păduri.

Scopul avut în vedere cu intenționata împărțire așa dar nu să va putea ajunge.

Dar la compunerea planurilor definitive de exploatare s'a propus unde a fost numai cu puțință asemenea estirpări, și de a complexul nostru de păduri va rămânea neîmpărțit, va fi cu mult mai ușor a să statori teritoriul mai mic pentru arături, decât dacă să va împărți acest complex.

În fine observă comitetul, că cea mai mare parte a locuitorilor din comuna Wolfsberg și altă parte însemnată a locuitorilor împăduriți din comuna Weidenthal după declarațiunilor lor ulterior subșteruute comunității de avere nici că doresc împărțirea pădurilor, și tot în acest înțeles să declară cu graiu viu și reprezentanții aleși din toate trei comunele în adunarea generală, cel din Sadova veche a mai adaos, că locuitorii acestei comune n'an subscris nici o rugare în acéstă cauză.

Spațiul cel îngust al fôiei noastre nu ne permite a estrage din frumoșele cuvântări ținute de mai mulți reprezentanți în acest obiect, militând toți pentru nedespărțire.

Adunarea generală în urma acestui raport detaiat se declară în unanimitate contra împărțirii, și însărcinează comitetul, că în înțelesul raportului făcut adunării generale se dea informațiunile de lipsă comisariului guvernial la convocările lui din 5 și 27 Aprilie a. c.

Raportul general

despre activitatea Societății de lectură a tinerimei teologice din Caransebeș, pe anul de gestiune 1888-9.

Succesele uimitoare ce le-au produs munca cu puteri unite, au dat impuls în timpul mai nou la diferite întreprinderi folositoare, cari toate tind spre cultură și perfecție în direcții anumite. Antecesorii noștri n'au putut rămânea nemișcați de acest curent al spiritului modern, și astfel pătunși de dorul progresului au luat inițiativa înființării unei societăți de lectură înainte cu 20 de ani. Dela înființarea acestei societăți și până ađi, ea după împrejurări a dat meru înainte, așa că acum cu ore care satisfacție sufletescă putem constata un sporiu destul de însemnat, mai cu samă dacă considerăm mijlocele modeste, de cari a dispus și dispune.

Dela urdirea societății, acesta până în anul trecut n'a dat semne mai vedite de viață în publicitate. Abia atunci păși înainte marelui judecător, a opiniei publice, cu întâiul ei raport general. Greutatea începutului așadar s'a învins și acum noi prezentăm prin raportul de față a doua iconă a activității sale.

Societatea noastră constatătoare din 26 membrii ordinari, în decursul anului de gestiune au ținut 24 ședințe, dintre cari 20 ordinare și 4 extraordinare. Din aceste una, cea de constituire sub conducerea prea on. domn director al institutului teologic Dr. Iuliu Olariu, 16 sub conducerea Presidentului societății dlui profesor Gerasim Sêrb și 5 sub conducerea vicepreședintelui Ioan Murgu, teolog curs. III-lea.

O împrejurare regretabilă, carea a împedat sporirea stării morale și materiale a Societății noastre, nu o putem trece cu vederea. Este anume acea dorință ardeătoare a tinerimei dela Institutul teologic-pedagogic, de a se uni prin o înfrățire sinceră într'o societate de lectură comună, unde se pôtă lucra mână în mână spre ajungerea înaltului scop comun, ce'l impune poziția. Acestei dorințe i-s'a dat expresie în anul trecut prin elaborarea unui proiect de statute, care s'a înaintat spre aprobare Venerabilului Consistoriu diecesan, dar care până acuma n'a fost provăduț cu clausula de aprobare. Așa dorința noastră nu s'a putut realiza spre dauna societății. Ne place însă a crede, că pe viitor dauna acesta se va repara prin realizarea dorinței comune, de a putea lucra cu puteri îndoite.

Societatea în dorințele sale au luat 46 concluse parte literare, parte administrative, și s'a nisuit întru cât numai a fost posibil a le și aduce în deplinire, căntând spre acest scop căile și mijlocele cele mai potrivite.

Din conclusele luate o deosebită mențiune merită conclusul cu privire la darea unei ședințe festive și comandarea mai multor cărți pe sama bibliotecii. Programul ședinței festive s'a și fost statorit și toate pregătirile de lipsă au fost făcute pentru realizarea lui. Întemplantarea însă a voit, ca dorința societății de a păși înainte publicului se nu se pôtă implini nici în anul acesta și anume din cauza, că pe ziua când a fost statorit întâiul termin al ședinței publice a întrevenit regretabila pierdere, respective timpul de doliu pentru monarchia austro-ungară, în urma trecerei din această lume a clironomului Rudolf; ér pe ziua când a fost statorit al doilea termin a întrevenit pierderea, ce a îndurat diecesa Caransebeșului și doliul de 6 săptămâni pentru junimea clericală din acest incident regretabil.

În ședințele societății s'au rostit 4 cuvântări bisericesci, s'au citit 8 disertații, 4 balade și o poveste populară. Afară de acestea sau declamat mai multe poezii din cei mai renumiți poeți de ai noștri ca Alexandri, Eminescu, Bolintineanu, Mureșan, Coșbuc ș. a. Au încurs cu totul 6 operate spre censurare, dintre cari 2 sau respins ér 4 sau declarat de admisibile pentru societate.

Un sporiu îmbucurător au făcut fôia Societății noastre „Progresul“ care în anul al treilea a vieții sale a eșit în 20 de numeri cu mai multe suplimente, publicând 43 de lucrări literare, dintre cari 21 tractate dogmatice, 2 morale, 1 exegetic, 6 predici, 3 tractate istorice, 1 novelă, 4 balade, 2 povești și un număr însemnat de poezii populare.

Starea bănescă a societății în decursul anului de gestiune au sporit cu 80 fl. 55 cr. care adăugându-se la suma de 210 fl. 53 cr. ca rest de cassă din anul trecut, face la olaltă suma de 291 fl. 08 cr. Din acesta abstragându-se eroğațiunile de 50 fl. 09 cr. rămâne un prisos de 240 fl. 99 cr.

Biblioteca Societății s'a înmulțit și ea, parte prin donațiuni făcute din partea unor ómeni de bine, parte prin cumpărare proprie, așa că acum dispune societatea noastră de o bibliotecă constatătoare din 546 opuri în 765 tomuri în preț de aproape 2600 fl. Din aceste au circulat printre membri 326 opuri.

Cabinetul de lectură al Societății a constatat asemenea din un numer destul de însemnat de scrieri periodice de diferit cuprins; dintre aceste o parte le-a primit în mod gratuit. De aceea profităm cu vie plăcere de acesta ocașie, pentru a esprima adêncele noastre mulțămite stimărilor domni redactori dela diarele: „Biserica ortodoxă“, „Candela“, „Biserica și Școala“, „Tribuna“, „Gazeta Transilvaniei“, „Transilvania“, „Amicul Familiei“ și „Fôia diecesană“, cari au binevoit a ne împărtași gratuit de bogatele róde ale foilor, ce le redactéză, rugându-i ca și pe viitor se nu ne lipsescă de ele.

În sfârșit Comitetul dimpreună cu funcționarii societății i-și iau voia a cere absolutoriu pentru lucrarea desfășurată în decursul anului acestuia.

Caransebeș, în 4 Iunie v. 1889.

Ioan Murgu,
vicepreședintele Societății.

Avram Corcea,
notar de externe.

Spicuiră istorice

din Dr. Heinr. Franke: „Zur Geschichte Traians und seiner Zeitgenossen“ de P. Broștean).

(Continuare).

Primul rebel al împăratului Traian contra Dacilor.

B. Supremul comandant al armatei.

Acăsta armată, 60.000 la număr, în decursul primăverii a. 101 era adunată și gata de plecare. O parte a trupelor va fi mers probabil prin Corinthia și Styria, luând tot drumul peste alpii iulici, carele drum îl făcuse și Domițian spre Dunăre. O armată imponentă, carea însă avea să mulțămescă faptele și gloria marelui său comandant. Ținuta sigură a împăratului, statura înaltă a corpului său, capul venerabil, privirea sa plină de demnitate, etatea lui matură, și puternică, apoi părul înfrumusețat prin cărunțirea prea timpurie ale bătrînețelor îi dădură o aparință întru adevăr împăratăscă. Inimicii Romei deveniți de mulți aroganți prin lașitatea Romanilor priveau acumă cătră comandatele roman, ca cătră unul dintre eroi antici și trâmiteau ostateci fără plată. Roma putea éráș să triumfeze nu ca sub Domițian, prin daruri la barbari, căci aceștea sciuseră, că Traian au petrecut timp îndelungat între popoarele cele mai sălbatică din Germania, tocmai pe acele timpuri ale anului, cari favorabile pentru barbari erau cele mai primejdioase pentru Romani, când adecă ripela Dunării erau împreunate prin ger, și permiteau trecerea de masse armate peste ghéta fluviului.

Cât de mare era frica inimicilor de împăratul, atât de mare era și iubirea soldaților cătră densusul. O admirațiune câștigată numai prin superioritatea lui! Fomete și sete, pulbere și sudore împărta împăratul cu soldații săi la serviciul lor, la cari tot el era cel mai tare și cel mai dester, când el în lupta liberă arunca sulita în depărtare, acolo prindea sulitele aruncate cu pavaza sa, bucurându-se despre desteritatea soldaților totdeauna, când coiful sau pavaza sa erau lovite de vre-o aruncătură puternică, când îi lauda pe acea, cari o nimereau în arunc și-î încuragia astfel la îndresnelă și mai mare, când ca privitoriu și ca orânduitoriu al soldaților, cari luau parte la luptele lor de întrecere, împărta armele egalmente între ei, și apoi singur probă prin arunc acele suliti, cari i-se păreau unuia său altuia prea grele; când năngăia pe cel obosit și aducea ajutoriu celor bolnăviți. El avea datina, a nu se retrage la cortelul său, până nu s'a îngrijit de cortelele soților săi de luptă, și a-și permite cea mai din urmă odihnă corpului său. El, a căruî glorie încă mai nainte resuna la Euftrat, Iordan și la Rhin, mergea ca gregariul cel mai din urmă pe jos. Armăsariul său nu'l folosea pentru ușurătate pe marș, ci spre paradă, și venia cu caii ceialalti în urmă. Împăratul îl folosea numai la exercițiile armatei în cantonamentele stabile și la țilele de repaus. Memoria lui a fost atât de mare, încât cunoscea pe fiecare soldat din armata

sa după nume, și ținea faptele eroice a fiecărui soldat în minte, astfel că nu aveau trebuință ale enunmăra și aminti, fiind densusul martorul și laudătoriu lor. Astfel a restituit Traian disciplina militară, deja decădută și a alungat lașitatea, insubordinația și neascultarea. Beludici de corpuri câștigară éráși respectul cuvenit, pentrucă densusul îi respecta și astfel, adorat de cei mari, cât și de cei mai mici, au împreunat el pe supremul comandat și pe camaradul în persóna sa.

C) Rebelul.

Traian de sigur n'a avut de cuget, a căuta pre inimicul deloc după trecerea Dunării prin munți și prin păduri, până când nu s'a asigurat spatele prin edificarea mai multor castre pe malul Dunării, cari serveau armatei de magazine și de ateliere de armament. Columna traiană, apoi o mulțime de ruine și inscripțiuni pe malul Dunării și a altor riuri, cari se varsă în Dunăre, dovedesc acăstă aserțiune.

Decebal n'a oprit trecerea Romanilor preste Dunăre și înaintarea lor, ceeace ni e o dovadă sigură despre intenționatul său atac din dos și pe neașteptate. Nici un inimic nu se arată, afără de un șpion dacic prins și adus de doi soldați romani înaintea împăratului. Încă înaintea începerii ostilităților a fost trâmisi Decebal soli la împăratul Traian, însă din nêmul Dacilor de jos, cari nu purtau pălării, erau neacoperiți și purtau pèrul lung. Apărând însă trâmisi cu pălării înaintea împăratului, depuseră armele, se aruncară la pământ și se rugară înainte de tôte, că să-i fie permis lui Decebal, carele ar voi se implinescă tôte condițiile, să vină în persóna și să se înțelgă cu Traian; ér dacă nu, atunci să trâmita împăratul singur mijlocitori de pace. El emise spre acest scop pre Sura și Claudius Livianus la regele barbar, carele însă nu voi să se înțelgă cu densusul, ci trâmise alti soli la Traian. Acesta au început într'acea ostilitățile și înaintase până cătră Tapae, unde era aședată tabera inimică, când i-se condusesse un burete mare, pe acărui suprafață era scris cu litere latine, ca Buri și alti aliați îl sfătuesc pre împăratul, a să întorce și a face pace. Traian însă nu lua notiță despre acăstă stratagemă; se apucară la luptă pre un câmp în apropierea munților. Din ambele părți se luptară cu mult foc; Dacii fură bătuți, ér Traian deportă o victoriă sângerôsă, căci densusul număra mulți morți și încă și mai mulți răniți. Lipsând material pentru legarea mulțimelor de rane, învingătoriu uman își rupse vestmintele sale spre acest scop. După cum era datina de pietate, a aduce înaintea începerii bătăliei jertfe solemne așa și după luptă ordonă Traian edificarea unui altariu pentru cei căduți și ținerea amintirilor anuale ale acestora.

După acăstă bătălie mersul și continuă Traian spre cetatea principală; să urcă pe munți înalți, luă munții și cetățile și cuceri arme, mașine de aruncat, prinsonieri, apoi vulturul, pe care l'a fost

perdut *Fuscu*. Soldații, încurajați de astfel de rezultate norocoase se înaintară până la extrem, trecură prin un riu și cuceresc un oraș (póte *Tibiscum*) pe acărui ziduri se vęd capetele celor omoriți puse pe sulii, apoi un stég regesc, decorat cu un bălaur cu cõda de pesce. Aci primiră Romanii o ambasadă a Dacilor: un cavaler și mai mulți pedestri, însă cu përul lung, nu cu fețe desperate ci apărând și propunând cu aroganța condițiunile lor de pace, pentru-ce și fură respinși. Fără îndoelă a fost această solie a Dacilor, căci se cunõse ușor Dacii după tipurile lor de pe columna traiană cu căutătura lor și cu nasul lor încovăiat, apoi după ținuta lor și cu deosebire după forma ciõrecilor lor, cari atingeau jos până la piciorë.

(Va urma).

Varietăți.

Personalii. Ilustritatea Sa Arhimandritul *Nicolae Popea*, ales și întărit Episcop al Caransebeșului a depus în Lunea trecută jurământul de fidelitate înaintea Maiestății Sale în Viena. Chirotonirea Ilustrității Sale de Episcop se îndeplinesce astăzi Duminecă în biserica catedrală din Sibiu. La acest memorabil act participă sub conducerea Preacuvioșiei Sale Părintelui protosincol episcopesc membrii Consistoriului diecesan Michail Popovici protopresbiter și paroch în Orșova, Dr. George Popovici protopresbiter în Lugos și Constantin Radulescu avocat în Lugos, apoi o deputațiune aleasă din partea adunării generale a orașului rezidențial Caransebeș și constătătoare din cetățenii Nicolae Posta și redactorul acestei foi Ioan Bartolomeiu.

Multămită publică exprimă în numele comitetului parochial preotul nostru din comuna *Silagiu G.* Popovici proprietariului de vie de acolo Domnului Wilhelm Bundsmann, carele a susprins pe creștinii noștri în ziua Pogoririi duhului sânt trâmîtînd în curatul sêu simț creștinesc la biserica noastră de acolo șese făclii mari orlate cu pantlice aurite.

Bancnote noue de un florin vin în circulație încă în decursul săptămânei acesteia. Ele vor fi ceva mai înguste și mai scurte, decât bancnotele de un florin de până acum și sînt tipărite cu o colóre verde-albastră pe o hârtie preparată anume, pentru ca aceste bancnote să nu se pótă multiplica prin fotografie.

Doctor nou de teologie. Inristul și teologul absolut, dl Traian Bădescu, de nascere din Eșelnița a depus în 10 Iunie nou doctoratul din științele teologice la facultatea teologică a Universității din Cernăuț. Felicitările noastre cele mai sincere.

Strămutarea rugei din comuna bisericească Sălbăgel. O deputațiune de 17 locuitori din Sălbăgel, între cari și membrii comitetului parochial cu numele: Pavel Țiru, Antonie Budariu, Petru Groza, Samfir Rusu, Adam Opriș, Gavrilă Groza, Constantin Boc și Petru Tem s'a înfățișat la Presidiul consistorial și au dat declarațiunea, că ei și împreună cu ei majoritatea locuitorilor din co-

mună nu s'au învoit la strămutarea rugei dela ss. Apostoli Petru și Pavel pe 14 Octomvrie „Cuvioșa Maică Paraschiva“, publicată în Nrul 21 al fõiei diecesane. Această declarațiune la cererea deputațiunei se aduce la cunoscința comunelor învecinate.

Cărți școlare aprobate. Cărțile de lectură, compuse de dl *Vasile Petri*, au obținut aprobarea înaltului Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică, și adecă: *Legendarul* sau *Cartea de cetire* pentru al 3-lea și al 4-lea an de școlă“ sub Nr. 11.295 ex. 1889, ér „*Noul ABCdar Românesc*“ sub Nr. 16.006 ex. 1889.

Bibliografie. A eșit de sub tipariu în a 2-ua edițiune îndreptată: Gramatica limbei române întocmită pentru școlele secundare și civile de Nicolau Piltia profesor la gimn. român gr. or. din Brașov. Editura tipografiei Alexi.

Concurs.

Comuna bistricească gr. or. română Carbanariu voeesc a acoperi biserica și turnul cu tinichea, precum și alte repărături afară și în lăuntru bisericei, pentru care escrie concurs prin licitațiune minnendă dela suma de 1393 fl. 08 cr.

Domnii arhitecți sêu măestri cu renume bun cari voesc a întreprinde această lucrare sînt avisați a se înfătoșa în comună, unde li se va presenta un Proiect de Contract precum și specificațiunea de măsurii după care vor fi obligați a efeptui lucrul.

1-a publicațiune la 4 Iunie st. v.
2-a „ la 11 „ st. v.
3-a „ la 18 „ st. v. când apoi se va ținea și Licitațiunea finală.

Carbanariu, în 15 Maiu 1889. [16] 1—3

Ioan Opritescu,
notariul com. parochial.

Nistor Boposan,
președintele com. parochial.

Societatea privil. austro-ungară a căilor ferate de stat. Administrațiunea superiõră în Oravița.

Nr. 6373.

Concurs.

Së escrie concurs pentru ocuparea unui post de învățatoriu, devenit vacant, la școlă poporală gr. or. română din *Padina-matei*, Comitatul Căras-Severin, carea stă sub patronatul societății privil. austro-ungare a căilor ferate de stat.

Alegëndul învățatoriu va fi denumit provisorice pre un an, și va primi salariul anual de 300 fl. v. a. Cortel natural și 20 metri da lemne. După expirarea anului de probă în cas de corespondere respectivul învățatoriu va fi denumit definitiv.

Doritorii de a dobëndi acest post au së subscërnă rugăriile lor, scrise cu mâna proprie și provëdute cu documentele necesare despre cualificațiunea lor învățatorescă, precum și cu atestat demn de credëmënt despre purtarea lor morală-religiõsă, la administrațiunea superiõră a susnumitei societăți în Oravicza cel mult până în 31 Iulie 1889.

Alegëndul învățatoriu va avea a intra în activitate cu 1 Septemvrie 1889.

Totodată së observă, că recurenții trebuie së fie de religiunea greco-orientală, și së posëdă pe deplin limba română și magiară.

Oravicza în 13 Iunie 1889.

[15] 1—3

Administrațiunea superiõră.

